

Az 1963. év tavaszának időjárása

A tavasz kemény, téli időjárással köszöntött ránk. Úgy látszik a tél nemcsak korán érkezett, hanem későn is akart távozni.

Márciusban a hőmérséklet havi középértéke 1,5—3,5 °C-al maradt a sokévi átlag alatt. Csak 27-én kezdődött az enyhülés és ettől kezdve lépte túl az átlagot. A maximális hőmérsékleti érték is ekkor jelentkezett 7—20 °C-al, míg a legerősebb lehülés a hónap első dekádjában lépett fel, s helyenként a —29 °C-ot is túlhaladta.

A hónap napfényben elég gazdag volt. Az átlagot mintegy 10—50 órával haladta meg, sőt Szegeden 60 órával múlta azt felül.

A havi csapadék nagy általánosságban az átlagérték közelében ingadozott. A Dunántúlon, Békés és Csongrád megye nagyrészen, továbbá a Duna—Tisza közének nyugati felében kissé az átlag alatt, az ország többi részén pedig kissé az átlag fölött volt a lehullott csapadék mennyisége. A hónap első felében az ország nagy részét még összefüggő hótakaró fedte.

Kivételesen nagy csapadékot csak a Heves megyei Somhegyen mértek, 109 mm-t, Csongrád megyében Kiszomboron pedig mindössze 16 mm esett.

A hideg és a hó miatt a tavaszi munkákat idejében elkezdeni nem lehetett. A talaj az egész hónap folyamán fagyott volt. A gyors olvadás és fagyos talaj következtében a hónap végén igen sok csemetekertet víz borított. Kivéve az ország déli részét, főleg pedig a Duna—Tisza közének homokos talajú kertjeit, hol a munkákat a hónap közepén már néhány csemetekertben elkezdhatték.

A csemetekerti talaj késői felengedésének, valamint olvadás következtében huzamos vízborításának igen súlyos károsodás volt a következménye. Az őszi bőséges csapadék következtében vízzel telített és sokáig fagyos talajban a csemeték gyökerei hosszú ideig levegőtlen viszonyok között voltak. Ennek a hatásnak a kocsánytalan-tölgy-csemete gyökerei nem tudtak ellenállni és a talaj felszínétől 3—4 cm-re lefelé korhadásnak indultak. Sok millió csemete esett e szokatlan kár áldozatul.

Áprilisban egycsapásra megjött a tavasz. Az erős mértékben uralomra jutott szubtrópusi és szárazföldi légtömegek az átlagnál melegebb, szárazabb és napfényben gazdagabb időjárást hoztak.

A hőmérséklet havi középértéke 1,0—2,0 °C-al haladta meg a sokévi átlagot. Különösen a hó második fele volt meleg, 23—24 között a maximális hőmérséklet 23—26 °C-al tetőzött. A leghidegebb a hó első dekádjában volt. Ekkor —2 — +7 fokig hűlt le a levegő. A hónap első 10 napján gyenge talajmenti fagyok jelentkeztek.

Áprilisban havazás már nem volt. A hónap száraznak mondható. Átlag feletti csapadék csupán a Bakonyban, a Hernád völgyében és a Közép-Tisza melléken esett. Igen kevés eső esett Zala és Somogy megye területén. Itt a havi csapadék összege az átlag 1/4-ét sem érte el. Az ország többi részén az átlag 1/4-e és átlagos értéke között ingadozott a havi vízbevétele.

A gyorsan beköszöntött meleg, száraz időjárás gyors talajszáradást okozott és nagy lendülettel lehetett pótolni az elmaradt munkákat. A zsúfolt munka azonban a csemetekertekben erős torlódást idézett elő, s e miatt sok helyen megkéstek a csemete kiszállításával és a dugványozással. Bár a talaj bőséges nedvessége és a hógézi esőzések a nyárák erőteljes növekedését biztosították, a megeredésben a dugványozás megkésése mégis sok helyen érezteti hatását.

A talaj gyors száradásának kedvezőtlen következménye is volt. Cserepesedésre hajlamos talajokon egyik napról a másikra kemény kéreg vonta be a talaj felszínét, s az őszi vetésű magvak kelése igen nagy kieséssel mehetett csak végbe. A csira-csemeték tömegesen pusztultak el a vastag kéreg alatt, nem tudva azt felemelni. Emiatt különösen a juharok, a kőris és az ezüstfa károsodott.

Májusban a hőmérséklet az ország nagy részén az átlagos érték közelében mozgott, a csapadék viszont jóval az alatt maradt.

A havi maximális hőmérséklet 26—27-én jelentkezett 24—31 °C-al, vagyis nyári jellegű időjárás volt. A hó első dekádjá hűvös volt, a radiációs minimum 1—6 °C-ig süllyedt. Talajmenti fagyot azonban sehol sem észleltek.

A csapadék eloszlása igen változatos. Átlagon felüli csapadék hullott Sopron, Káld, Zalaegerszeg vidékén, továbbá a Budapest—Miskolc vonalától északra és a Tiszának Tiszakécske—Mindszent közötti szakaszán. Az ország nagyobb részén azonban csak az átlag fele és az átlag közötti volt az eső mennyisége. Sőt Somogy megyében, a Sió vidékén, Tolna megye nagyrészen, Baja környékén, a Mezőföld északi részén, a Bodva völgyében Nyíregyháza és Sárospatak térségében a csapadék havi összege az átlag felét sem érte el.

Hónap	M e g n e v e z é s	Magyar- óvár	Keszthely	Szent- gotthárd	Pécs	Buda- pest	Kalocsa	Szolnok	Miskolc	Kisvárdá	Debre- cen	Békés- csaba	Kékes- tető	
Márc.	Havi középhőmérséklet, C°	2,4	3,4	2,1	4,7	3,5	3,7	2,7	2,0	1,5	2,0	3,5	-1,9	
	Eltérés a sokévi átlagtól	-2,3	-2,1	-2,3	-1,4	-2,3	-1,9	-2,2	-3,1	-2,3	-2,5	-1,9	-1,6	
	Abszolút max.	C°	14,6	16,2	17,2	20,4	15,7	16,0	16,0	13,6	12,7	14,4	16,8	8,1
		nap	30	30	27	12	27	27,30	12	27	30	27	27,30	9
	Abszolút min.	C°	-20,0	-17,0	-22,8	-13,4	-14,1	-15,9	-15,2	-20,7	-15,9	-16,0	-12,8	-18,4
		nap	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1
	Havi csapadék összeg, mm . . .	35	26	33	45	42	34	35	36	35	38	29	68	
	Eltérés a sokévi átlagtól	-5	-10	-9	+4	+3	-1	+4	+8	+5	+8	-4	+16	
Napsütés havi összege, óra . . .	151	162	130	165	157	189	187	129	158	153	175	157		
Április	Havi középhőmérséklet, C° . . .	11,4	12,1	10,8	13,0	13,1	12,9	12,5	11,7	11,8	11,8	12,8	6,1	
	Eltérés a sokévi átlagtól	+0,8	+0,7	+0,9	+1,1	+1,3	+1,4	+1,6	+1,4	+1,5	+0,8	+1,2	+0,8	
	Abszolút max.	C°	23,2	23,6	23,5	26,3	25,3	25,5	24,5	25,9	25,6	25,4	25,6	18,2
		nap	18	23	30	23	24	23	24	24	24	24	26	24
	Abszolút min.	C°	-3,6	-0,0	-2,1	-0,3	-0,1	0,2	-2,0	-4,0	-2,9	-5,3	-0,4	-7,6
		nap	4	5	5	9	4	5	4	4	4	4	5,6	3
	Havi csapadékösszeg, mm	14	37	33	21	34	29	29	29	27	44	23	55	
	Eltérés a sokévi átlagtól	-24	-6	-20	-36	-11	-20	-12	-10	-14	-8	-19	-17	
Napsütés havi összege, óra . . .	190	213	187	195	197	180	209	210	252	230	199	189		
Május	Havi középhőmérséklet, C°	15,2	15,9	14,2	17,1	17,4	17,7	17,4	17,0	18,3	17,5	18,2	11,5	
	Eltérés a sokévi átlagtól	-0,4	-0,2	-0,4	+0,2	+0,6	+0,9	+0,9	+1,0	+2,4	+1,0	+1,1	+1,4	
	Abszolút max.	C°	26,6	27,0	26,7	27,8	27,8	29,8	28,8	29,2	30,1	30,0	30,7	21,3
		nap	28	28	27	26,27	27	27	28	27	26	27	27	26
	Abszolút min.	C°	3,5	5,4	3,2	4,5	5,7	6,2	5,0	4,6	8,5	3,3	2,4	3,8
		nap	5	7	21	22	5	5	7	8	2	7	7	7
	Havi csapadék, mm	39	26	63	47	87	25	40	73	34	50	53	82	
	Eltérés a sokévi átlagtól	-24	-48	-16	-19	+15	-38	-19	+3	-28	-9	-14	-19	
Napsütés havi összege, óra . . .	279	268	250	243	261	263	291	255	300	282	263	241		

A meleg és napfényben gazdag időjárás igen kedvezően hatott a növények fejlődésére. A talajban még bőséges nedvesség állt a csemeték rendelkezésére, így azok az áprilisi és májusi csapadékhiányt nem sínylették meg. Bár a legszárazabb vidékeken a kelést vonatottá tették. A kedvező időjárás erőteljes gyomosodásra vezetett, s ebben az időszakban az ápolási munkák elvégzése okozta a legnagyobb gondot.

Az elmúlt tavasz időjárása tehát meglehetősen változó volt. Mégis a késői kitavasodás ellenére végeredményben kedvezőnek ítéltető meg.

Dr. Papp László

IRODALMI SZEMLE

A gazdaságos telepítési hálózat keresése közben dr. E. Wagenknecht a bükkre vonatkozóan megállapítja, hogy már a fiatal korban nagy súlyt kell helyezni az értékes törzs kialakítására. Ez sűrű állást kíván. Védőállomány alatti telepítéshez a 150×50 cm-es (13 300 csemete) hálózatot ajánlja. A bükk a gyertyánnal és hárssal együtt az alsószintképzés legfontosabb fafaja. Költségkímélés szempontjából ilyen célra általában tág hálózatban telepítik. Ilyenkor a növekedés inkább oldalra, mint felfelé irányul és szájalmas bozontok keletkeznek, amelyek mind az erdész, mind a fakitermelő munkás ellenszenvét váltják ki. Az alátelepítésnek — főleg a fenyők alatt — hozamnövelés és értéktermelés is célja, ezért ebben is törekedni kell a jó törzsalakra. Ezt csak sűrűbb hálózatban érhetjük el. Erdeifenyő alatt célszerű minden második sor közé, de a maga sorában már sűrűbben — pl. 260×40 cm-es hálózatban — alátelepíteni, számítva az esetleges vadkarral is. Erőteljesebb csemete és biztos vadvédelem esetén a csemetetávolságot 60 cm-re növelhetjük. Az alátelepítés csemeteigénye így 9600—6400 darab hektáronként. Tölgy alatt a bükknek elsősorban törzsvédő szerep jut, és csak másodsorban várunk tőle itt hozamnövelést. Ebben az esetben a csemetetávolsággal felmehetünk egészen a 100 cm-ig, és szintén minden második sorközbe rakva 260—300 cm-es sorközökkel 3900—3300 csemete szükséges hektáronként.

Általában sok előnye van a soros telepítésnek. Luc esetében Wagenknecht legalább 200 és legfeljebb 250 cm-es sortávolságot tart szükségesnek és a soron belül is elegendőnek tartja az egyméteres csemetetávolságot. Az ilyen soros telepítés fejlődése, növekedése kedvezőbb, jobban ellenáll a károsításoknak, könnyen és olcsón ápolható és a sorközben megvan a módja annak, hogy a természetes elegy is feljőjjön, végül pedig úgyszólván teljesen elesik a pótlás szükségessége.

A duglászfenyő sajátossága, hogy nagy növényteret kíván, mégis kedvezőbb, ha sorosan telepítjük. Amennyiben a sorközt egy sornyi karácsonyfa-luccal tudjuk hasznosítani, akkor három méteres, amennyiben nem, akkor két és fél méteres sortávolságot kell választani. A csemetetávolság másfélméteres legyen, csak erősebb veszélyeztetés esetén (őzbak...) kell 125 cm-re lenni. A soros telepítésből a köztes lucot mielőbb el kell távolítani és a duglást négyzetes elhelyezésbe kell hozni.

(Die Sozialistische Forstwirtschaft 1963. 4. sz. Ref.: Jérôme.)

Zieger, E. T.: **A kérgezés technológiája — elmélet és gyakorlat.** (Technologie der Holzentindung. Grundlagen und Anwendungsgebiete) Leipzig, 1960. 334 oldal 157 ábrával és 62 táblával.

A mű szerzője — a Tharandtban 1960. júliusában elhunyt dr. Erich Zieger professzor — ezen a tankönyvön keresztül mély alapossággal nyújt betekintést a kérgezéssel kapcsolatos valamennyi kérdésbe. Elsőnek azokat az anatómiai és fiziológiai sajátosságokat ismerteti, amelyekkel a kéreg a fától eltérően rendelkezik. Itt kiemeli a termőhely egyes tényezőinek — az éghajlatnak, fekvésnek, kitettségeknek, földrajzi helyzetnek és talajnak — jelentős befolyását. A technológiai alapoknak további tárgyalása során igen részletesen tér ki a gazdasági fajok kéregvastagságára. Ebben nemcsak a régebbi irodalmi adatokat értékeli ki, hanem új, a vezetése alatt állott intézetben személyesen nyert adatokat is közöl. Ebben a fejezetben kitűnő áttekintést nyerhetünk a legkülönbözőbb tényezők hatására kialakuló kéregvastagságról. Ez igen értékes az erdészeti szaktudománynak számos ágazata számára, értékes útbaigazítást és ötleteket ad.

A könyv további része a kéregnek a farészről való elválasztását tárgyalja. Mindezekelőtt a különböző kérgezési ellenállásnak megfelelően alkalmazott eljárásokat mu-